

PS219

МЕДИЦИНСКА ПСИХОЛОГИЯ

Актуал.: Протокол №5/28.09.22г. на УНС-ЦХН

Лектор: доц. д-р Диана Циркова

АНОТАЦИЯ

Дисциплината дава специализирани знания за една от областите на психологическата теория, свързани с медицината, отношенията между лекар и пациент, процеса на боледуване и изграждане на подпомагащи болния социални системи. Дисциплината обхваща теми, свързани с основните понятия и раздели на медицинската психология, както и с тяхното практическо приложение в работата на психолога. Тези теми са групирани в три модула:

- Болест, болка и боледуване
- Психосоматика
- Детето като пациент, семейството на болния.

ОСНОВНИ ЦЕЛИ И ИЗХОДНИ УЧЕБНИ РЕЗУЛТАТИ

Основна цел на дисциплината е да даде знания за емоционалното състояние на соматично страдащия човек и за съществуващите подходи за мобилизиране на психологическия ресурс за оздравяване. може да бъде използвана в практиката на социалното консултиране, а именно:

- да познават основните психологични теоретични парадигми в за болест, болка, процес на боледуване и психосоматика;
- да знаят за сферите на приложение на медицинската психология и мястото на психолога в болнична среда;
Изходните учебни резултати включват:
- познаване спецификата на психологическите рискове при боледуващото дете и умения за идентифициране на подкрепящите оздравяването фактори;
- познаване механизма и етапите на клиничното насочване и основните институции и сектори, които си взаимодействат в полето на психологичната клиника и социалната работа;
- знания и практически умения за разпознаване на проблемни области в различните етапи на психичното развитие.

ПРЕДПОСТАВКИ

Дисциплината е базисна и не изисква предварителни въвеждащи дисциплини.

СТАТУТ И СТРУКТУРА

Специалност	Статут	Кредити	Дистанционно обучение				Редовно обучение			Задочно обучение		
			прис.	л	с	общо	л	с	общо	л	с	общо
Психология	задължителна	4					20	20	40	20		20

СЪДЪРЖАНИЕ НА КУРСА

Тема 1. Здраве и болест. Народни вярвания и традиции. Съвременни концепции.

Тема 2. Болестта като метафора. Театъра на тялото.

Тема 3. Процес на боледуване. Психологични фактори влияещи върху процеса на боледуване

Тема 4. Болката и нейните индивидуални измерения

Тема 5. Психосоматични зависимости. Теоретични основи на психосоматичната медицина.

Тема 6. Психосоматични заболявания:

- ✓ сърдечно-съдови
- ✓ стомашно-чревни
- ✓ респираторни
- ✓ скелетно-мускулна система
- ✓ главоболие
- ✓ онкологични
- ✓ ендокринни
- ✓ кожни заболявания.

Тема 7. Детето като пациент. Детската представа за болестта.

Тема 8. Семейството на болното дете и възрастен

Тема 9. Място и роля на психолога в болнична среда

- ✓ Интервюиране на болния /специфика при работа с възрастни и деца/
- ✓ Интервюиране на семейството на болния
- ✓ Работа в екип с медицински специалисти

Тема 10. Подходи за мобилизиране ресурса за оздравяване на болния

ПЛАНИРАНИ УЧЕБНИ ДЕЙНОСТИ И МЕТОДИ НА ОБУЧЕНИЕ

Учебните дейности включват:

- Лекционен курс, на който се представят и дискутират основните понятия в медицинската психология
- Семинарни занятия – представяне на курсови задачи от студентите, представяне на практическата задача
- Курсови задачи - предлага се списък от индивидуални задачи за всеки студент, които се разработват през семестъра и се представят чрез презентация в края на семестъра.
- Практическа задача – всеки студент провежда интервю или няколко интервюта по предварителна зададена схема. Интервютата са свързани с теми от Медицинската психология – изследване детските страхове, отношението към тялото, отношението към болестта и боледуването.

Методите на обучение са: презентирание, дискусия, дискусии в малки групи и представяне на мнения, самостоятелна работа с интервюиране на деца и възрастни.

МЕТОДИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Работата на всеки студент през семестъра се оценява с текуща оценка. Тя се получава от следните критерии – присъствие, активност в дискусиите, представяне на курсовата задача, индивидуална работа по практическа задача.

Семестриалният изпит се осъществява в два варианта: писмен - съдържа работа върху два въпроса от конспект в рамките на 60 минути; он-лайн изпитен тест – съдържа 20 въпроса, на които студентът трябва да отговори в рамките на 50 минути. Провежда се в платформата мудъл.

При формирането на крайната оценка освен резултата от семестриалния изпит се има предвид и текущата оценка.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Child Health Psychology, 1988, Children's Concepts for Physical Illness, p.153, Coping Skills Training for Children: Effects on Distress Before, During, and After Hospitalization for Surgery, p.183, Preparing Children for Medical Examinations, p. 201
2. Handbook of Health Psychology, Physiological and Psychological Bases of Pain, p.117, Adjustment to Chronic Illness, p.387, Confronting Fertility Problems, p.559
3. Pasch Lauri A., Confronting Fertility Problems: Current Research and Future Challenges in Handbook of Health Psychology
4. Winnicott D., Psycho-Somatic Illness in its Positive and Negative Aspects, Int. J. Psycho-Anal., 47:510-516.
5. Аммон Г., Психосоматическа терапия, изд.Речь, Санкт Петербург, 2000
6. Ачкова М. Приложна психология в медицината и здравните грижи, изд Коти ЕООД, 2001, стр.87-92 „Психосоматични взаимоотношения“, стр.127-142 „Психология на боледуващия и поведение при боледуване“
7. Балинт,М. Лекарят, неговият пациент и болестта, С 1997
8. Божкова Е., Психологичен профил на диабетика. Несъзнавани съпротиви към лечение при захарен диабет, сп.Ендокринология, бр.4, 2007
9. Брьон Д., Бернар Ф., Тялото, изд. ЦПСП, 2016
10. Ганева З., Още нещо за рака на гърдата, изд.Елестра ООД, 2013, Модели на скръбта и кризата стр.42, Модели на психологичен стрес, стратегии за справяне с него и скали за измерване стр. 59, Гледната точка на съпрузите и децата на жени с рак на гърдата стр. 73-81
11. Голдберг Д., Бенджамин С., Крийд Ф., Психиатрия в медицинската практика, изд. Фондация „Невронауки и поведение“, 1992 /291-294/ Съобщаване на лоши вести, Последници от обезобразяващи хирургични интервенции, Грижи за умиращите; Абнормно поведение при боледуване /220 – 231/
12. Гродек Г., Болестта като символ, изд. ЛИК, София, 2000
13. Димитрова М., Психоанализата – откритието на Зигмунд Фройд, сп.Европа 2001, бр.4, 2006
14. Дунай В.И., Ю.И.Чепик, Психология на болния човек /курс лекции/, www.koob.ru
15. Зонтаг С., Болестта като метафора. СПИН и неговите метафори, изд.Златорог, 1999
16. Иванов В. Практическа психосоматична медицина, С 2000
17. Кречмер Е., Медицинска психология, изд.Евразия А П, 1996
18. Кюблър-Рос Е., За смъртта и умирането, изд. Наука и изкуство, София, 1996
19. Ландман П., Фройд, изд. ЦПСП, 2008
20. Макдугалл Дж., Театр на тялото, Когито център, Москва, 2007
21. Морисън В., Бенет П., Въведение в здравната психология, изд. Изток-Запад, 2013,
22. Московец Ж.Ж., За какво служи психоанализата, изд.ЦПСП, 2013
23. Николкова С., Маринов П. Психиатрия, психология и психотерапия. С 2002
24. Ончев, Г., Личностовата абнормност в клиничната практика, С 2001
25. Психология и психопатология на кожата, изд.Когито-Център, 2011
26. Психология на семейството и болния човек, 2007, www.koob.ru
27. Сакс О., Око на съзнанието, изд.Изток-Запад, 2013
28. Сакс О., Човек, който приема жена за шляпа и други истории из врачебната практика, 25-45 стр, Заблудившият мореход 45-72 стр. Полиграфиздат, Москва, 2010
29. Сиймън Д., Дъглас К. Психология, изд.НБУ, стр.485 „Болка и разпознаване на симптомите“
30. Търнстром Мелани, Хронични болести, изд. Изток – запад, 2014
31. Уиникот Д., Умът и отношението му към душата-тялото, в сб. „От педиатрия към психоанализа“ – стр.353 – 367, изд. ЦПСП, 2008
32. Фройд З., Психоанализа и медицина, изд. Евразия-Абагар, 1993

Сигнатура: PS 219

МЕДИЦИНСКА ПСИХОЛОГИЯ

Лектор: Доц. д-р Диана Циркова

1. Здраве и болест. Народни вярвания и традиции. Съвременни концепции
2. Разлика между медицинската психология, клиничната психология, психотерапия и психоанализа.
3. Процес на боледуване. Психологични фактори, влияещи върху процеса на боледуване. Отношение на болния към болестта.
4. Възприемане, интерпретация и реагиране на симптомите
5. Болката и нейните индивидуални измерения
6. Несъзнавано, нагон – основни Фройдови понятия за разбирането на психосоматичната болест
7. Психосоматични заболявания /стомашно-чревни, респираторни, онкологични, кожни, алергии/
8. Теории за стреса на Х. Селие и Лазаръс. Влияние на стреса върху боледуването
9. Модератори на стреса и болестта. Управление на стреса
10. Психологични проблеми, свързани с безплодието
11. Детето като пациент. Детската представа за болестта
12. Болното дете и неговото семейство
13. Подготовка на детето за медицински интервенции, изследвания и хирургични операции
14. Семейството на болния възрастен
15. Придружаване на терминално болни пациенти и техните семейства
16. Място и роля на психолога в болнична среда

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Ачкова М. Приложна психология в медицината и здравните грижи, изд Коти ЕООД, 2001, стр.87-92 „Психосоматични взаимоотношения“, стр.127-142 „Психология на боледуващия и поведение при боледуване“
2. Балинт, М. Лекарят, неговият пациент и болестта, С 1997
3. Божкова Е., Психологичен профил на диабетика. Несъзнавани съпротиви към лечение при захарен диабет, сп. Ендокринология, бр.4, 2007
4. Ганева З., Още нещо за рака на гърдата, изд. Елестра ООД, 2013, Модели на скръбта и кризата стр.42, Модели на психологичен стрес, стратегии за справяне с него и скали за измерване стр. 59, Гледната точка на съпрузите и децата на жени с рак на гърдата стр. 73-81
5. Голдберг Д., Бенджамин С., Крийд Ф., Психиатрия в медицинската практика, изд. Фондация „Невронауки и поведение“, 1992 /291-294/ Съобщаване на лоши вести, Последници от обезобразяващи хирургични интервенции, Грижи за умиращите; Абнормно поведение при боледуване /220 – 231/
6. Гродек Г., Болестта като символ, изд. ЛИК, София, 2000
7. Димитрова М., Психоанализата – откритието на Зигмунд Фройд, сп. Европа 2001, бр.4, 2006
8. Зонтаг С., Болестта като метафора. СПИН и неговите метафори, изд. Златорог, 1999
9. Кюблър-Рос Е., За смъртта и умираването, изд. Наука и изкуство, София, 1996
10. Ландман П., Фройд, изд. ЦПСП, 2008

11. Морисън В., Бенет П., Въведение в здравната психология, изд. Изток-Запад, 2013,
12. Сиймън Д., Дъглас К. Психология, изд.НБУ, стр.485 „Болка и разпознаване на симптомите”
13. Търнстром Мелани, Хроники на болката от, изд. Изток - запад
14. Уиникът Д., Умът и отношението му към душата-тялото, в сб. „От педиатрия към психоанализа” – стр.353 – 367
15. Фройд З., Психоанализа и медицина, изд. Евразия-Абагар, 1993